

Összeállító: Kiss Ottó Károl

Összeállítás ideje: 1978.

TART.: SÁVOLY KÖZSÉG TETEVŐSÉNEK NÉPRAJZA

7 lap, 1 térkép, 5 félt

Földrajzi mutató: SÁVOLY

Szakmutató: XXII, 4

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

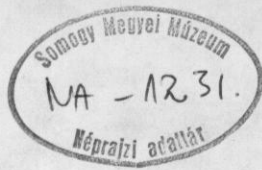

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZS

ÁTVÉZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3780-as TÉTELE ALÓL

3780

III/21/7

Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága

Kaposvár.

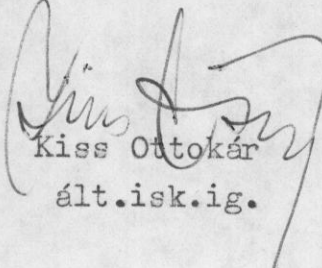
Csatolva tisztelettel küldök meg 2 példányban megírt pályázatot a B. pont alapján kapott kérdőíves válaszolás alapján. Fényképeket, technikai okokból, sajnos csak első példányra tudtam helyezni.

Adataim: Kiss Ottokár ált.isk.ig., 8732 Sávoly.
A gyűjtést helyben végeztem.

A pályamunkák címei:

1. Sávoly község temetőjének néprajza
2. Bucsuk

Sávoly, 1978. jun. 23.

Kiss Ottokár
ált.isk.ig.

3780

S Á V O L Y

temetőjének néprajza, alakulása

I.

Elhelyezkedése:

a mellékelt vázrajz alapján a községi K-i kijáratánál fekszik, egy deflációs/homok/magaslaton. A homok a Kisbalaton ny-i partjáról, az ÉNy-i szél által történő hordáskup folytán alakult ki s a község lakott széle kötötte meg gyenge kup formátumban. Vas- tagsága a középén 4-6 méter, a szélek felé csökken.

Kora, története:

mintegy 3-400 évesre tehető. Korán József, Birkás Nándor s más idős helybeli lakosok elbeszélése szerint, - sirásásnál s más alkalmakkor igen sok kő, téglá s más törmelék kerül elő a mélyből. E pont viszonylag uralgó magaslat egy tk.-i mocsaras, vizenyős 2 km széles s 10 km hosszú völgy szélén. Jelenlegi ismereteink birtokában elképzelhető, hogy a csákányi, szőcsényi s komáromi vár illetve erődítések folytatásaként vagy kiegészítéseként itt egy őrtorony-kisebb kápolnával vagy erődítéssel, lehetett, - mert a délre nyuló balatoni mocsárvilágon itt vezetett ut a belső rengetegbe, amely kiváló rejtőzési lehetőséget adott a török s azt követő időkben.

A homokdomb nyugati oldalán lévő bevágás, amelyben a jelenlegi közut húzódik, - mesterséges képződmény, amelyet 1942-ben faragtak le s hordtak el töltésnek az akkor épülő be- kötőt számára, Somogysámszon felé.

7. sz. műút

Ny

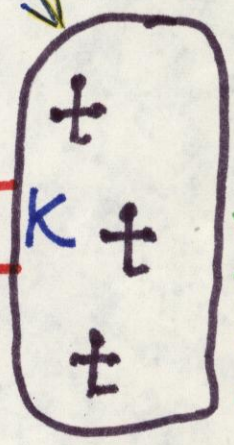
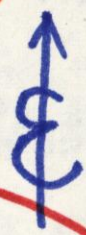
Kassuth u.

Rábozi u.

Homokbátshg

Petefi u.

Faj. szel

A temető belső képe:

a sírok K-Ny irányu tájolásuak, ebben változás nem is történt. A temető ÉK-i sarkába temetkezett az a pár izraelita család, aki a faluban lakott. Pár síremlék található ezen időből a temető ezen sarkában.

A temetőben voltak főhelyek . Ezek a bejárattal szemben találhatóak még s ide elsősorban a nemesek/Nemestóthy/s az "ős lakók" temetkeztek. Ma már ez nem áll fenn, bár a sírhelyeket ma is meg kell váltani illetve fizetni. A főhelyek lényegében a kup kiemelkedő magaslatán még ma is jól kivehetőek.

Az azonos családon belülieket egymáshoz közel illetve egymás mellé temették el. Gyermekeknek külön temetőrésze nincs csupán egy kiemelkedő "gyermeksír" van, amely csoportos és a háboru utáni. Története: a Sávoly-Tőzegtelep-i vasutállomásnál 1946. márc. havában az ott játszó gyerekcsoport felrobbant s heten lelték tragikus halálukat ott, - ők fekszenek a fentebb jelzett közös sírban.-

A t e m e t ő r e n d j e :

a felszín alakulása több mindent befolyásol a rend végső kialakításában, amely egyre inkább rendeződő képet mutat. Megépült a viszonylag modern rávatalozó, van víz stb. A temetőkert bekerített. A régi, természetes kerítés orgonabokros, bukszus növényzetből állott.

Jelenlegi uralkodó növényzete pár szomorufűz, több, különböző fajú fenyő s itt-ott pár esetfa, akác is. Gyümölcsfa régóta nincs már.

A sírok növényzete nagyon gondozott, ápolt s virággal gazdagon beültetett. Az évelő szegfű, árvácskák mellett sok az egyedi/melyet a halott szeretett, kedvelt/ így a muskátli, tulipán, lilium található főleg. Nagyon mutatós a gyerek-tömegsír lilium-virágcsokor jellegű sarképe.

Sírmelék a
szülői

Területben

1867 évi

1867 évi sírmelék

Sirjelek, sírfeliratok:

A sirjelek a csatolt fényképeken láthatóak. A halott feje fölé tett jelet régebben fejének, ma inkább sírkereszt illetve sírkőnek mondják. Férfi és nő sírjelen közt különbség nincs.

Kisgyermek sírjele többnyire magányos vagy "páros" angyalos megoldásu, gyakorlatu.

Található feliratok:

Szente Ernőné 32 éves elhunyt sírfelirata:

/motorkerékpár szerencsétlenség/ Egy váratlan pillanat,
Elrabolta szívedet,
Mely nem ismert mást,
csak szeretetet.

Tamás Ferenc sírfelirata:/1922-1966/

/motorkerékpár szerencsétlenség/

Egy sugárak szempár örökre kecsukódott,
Mebénult a kar, mely becézett és óvott.
A ránk mért gyászt viselni erőt ad a hit,
Egy boldogabb hazában találkozunk megint.

Kertész István sírfelirata:/1935-1962/

Egy borzasztó pillanat megölte szívedet,
Mely nem ismert mást, csak szeretetet.

Horváth Kálmánné sírfelirata:/1908-1947/

Hogyha nagyon fáj a szívünk, mi hozzád csak el-el jövünk,
Itt hagytál bennünket drága jó anyánk, ott fenn az égben
örkődj mireánk.

A fejfákat régebben, főleg gyerekeknél s hajadonoknál, - fehérre festették, aranyos szegély díszítette. Hasonlóan a koporsójuk is fehér volt, míg az idősök, házasoké pedig kizárólagosan fekete. Ma általában natur színben hagyják meg a koporsókat.

A sirhant formája évszázadosan azonos formátumú, azaz trapéz, amely csak akkor szűnik meg, ha emlékmű vagy pedig előre készített kriptába történik a temetés. Az idősök közül páran emlékeznek örömvirágnek a koporsóba tételére, de indokolni nem tudják.

A sir ásása mindig ünnepélyes aktust jelent még ma is. Az ásást ismerősök, jóbarátok, meghívottak/felkértek/végzik s ők azok egyben, akik a holtat elviszik a ravatolozóból a sirhoz s ott majd leengedik. Utána ők is résztvesznek a családi toron, mint a más rokonok.

A tor ma is, szinte változatlan módon, azonos a rég kialakult hagyományokkal s szokásokkal.

Liszt Ottóval

B U C S U K

=====

1. A község lakószai - három főt kivéve- katolikusok.
Kettő fő szombatista, míg egy fő református vallású.
2. A katolikusok sokfelé jártak el bucsukra. A lakosság zöme, ha egész évben nem is/vásárookra esetleg/de bucsukra valahova, az vé folyamán, kimozdult.
  - a./ családonként általában nagyon kevesen jártak, e vonatkozásban nagy volt a "közösségi" szellem.
  - b./ a nagy többség csoportosan járt el a következő helyiségekbe: Andocs, Bucsuszentlászló, Vasvár, Segesd, Sümeg, Tacska, Máriagyűd. Ezen helyek zömébengyalog, processióval mentek. Általában egy-egy plebánia területéről együtt ment több község, itt pl. Somogy-sámsón és Sávoly lakószai, akik 1942-ig egy plebániához tartoztak.
  - c./ Öltözékük:

általában ünneplőben mentek, férfiak, nők egyaránt. Sok esetben a rövidebb dülőutakon is mentek, ezen esetben az ut nagyobb részét mezitláb tették meg s csak ahelyszinre érve huzták fel a lábbelit. A nőkön rakott bőszoknya, sok alsószoknyával, kötényvel, a férfiak pedig-kötől függően,- idősebbek bőgatyában, fiatalabbak nadrágban s kalapban mentek.

A jelvények zömmel templomi zászlókból állott, a menet élén nagy kereszttel. A zászlók jellege attól függött, hogy hova, milyen jellegű/védőszent/ bucsura mentek. pl. a segesdi bucsu Mária jellegű volt, így a processióban főleg máriás képű s jellegű zászlók voltak zömmel.

A bucsúból hozott kegytárgyak: olvasók, /rózsafüzér/ imakönyv,
szentképek, kereszttek voltak.

A bucsufiák jelentősége óriási volt a gyerekek körében:
ők elsősorban is bábolvasót, vagy más egyéb bábfigurát kaptak.
Felnőtteknek pedig egy-egy csomag báb, fonottas vagy aktuális
tárgyakat kaptak.

A bucsuba vitt ételek között elsősorban is a sült hus vitte a fő
szerepet. Ez lehetett inkább baromfi vagy sertés. Tésztaként le
inkább a kuglóf, vagy valamilyen "köttes"/kelt tészta/

A nők karkosárban a férfiak pedig tarisznyában csomagolva vitték
az élelmet. A tehetősebb 1-2 deci pálinkát s 1-1 üveg bort
is berakott a tarisznájába, hisz az ut porát le kellett mosni.

Niss Orosz